

flydelsesrig og dygtig Fortaler for Grundtvigs Almue-skoletanter, for hans Skoletanter over for det almene Folk. (Kofod: Der have vi jo det ærede Medlem!) De Herrer maa ikke tro, at jeg tiltror mig Geni eller Dygtighed nok til at være denne Fortaler, langt fra, men jeg vil skænke de Herrer alle den Slags Bemærkninger, fordi jeg agter at forfølge Sagen og ikke de Indvendinger, man kan gjøre; det er muligt, at jeg senere kan møde dem. Derjom man nu vil spørge om, hvorledes det samme pædagogiske Genis Tanker, for at blive ved Dr. Pingels Udtalelser, have været over for Statskolen og Folkeundervisningen, saa kommer man til det overraskende Resultat, at det har været hans Tanke, at Statens Bestyrelse af det almene Undervisningsvesen er en Uting, at den i sin Natur er en Uting og ikke kan føre til Andet end til halve og flette Resultater. Ja, vil man se efter, vil man finde at dette Danmarks eneste pædagogiske Geni har udtalt, at, hvis han havde Magten til det, vilde han paa samme Dag — han udtalte det — tilintetgjøre al Statskolevirkksomhed i Landet. Han har udtalt det personlig til mig, og hvis jeg ikke husker meget feil, ogsaa skrevet det offentlig. Hvad det, det samme pædagogiske Geni har anbefalet i Stedet for, det er en afgjort privat Undervisning saa fri, saa sylbig i sit Væsen, som Folket selv vil gjøre det efter sit Lær og sin Erang. Det er Grundtanken i, hvad Grundtvig i sin Tid i mange Aar har hævdet og givet mange Grunde for, og det er Grundtanken i vor nuværende Friskole, at den officielle Bestyrelse af Skolevæsenet er forkastelig i sit Princip og forkastelig, fordi den ikke kan føre til helbige Resultater, men al Folkeundervisning maa udgaa fra og vende tilbage til selve det Folk, for hvilket det skal øve Gavn. Jeg tror ikke, at jeg heri tager feil. Jeg tror heller ikke, at jeg paa nogen Maade tager feil i, at det er grumme langt fra, hvad den høitærede Minister og det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds have i Sigte, hvorimod jeg ikke har den fjerneste Tvivl om, at det er det, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds har i Sigte, og det forekommer mig, at, naar det ærede Medlem for Kolding (Berg) fører sin Tanke konsekvent igjennem, maa han komme til samme Resultat (Berg: Ikke saalænge vi leve!) Det er en anden Ting, det skal jeg komme til siden. Hvad den høitærede Minister har tænkt sig, viser jo Lovforslaget, saaledes som det her foreligger. Det er i Virkeligheden slet ikke nogen Omdannelse af det nuværende Skolevæsen, som man jo med en almindelig Betegnelse kalder Skoleordningen fra 1814, uagtet det er fuldkommen rigtigt, hvad der blev gjort gjældende af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds, at Loven af 1814 i sit indørste Væsen ikke nu bliver sat i Værk. Altsaa Lovforslaget viser, at det ikke engang er en Omdannelse af det nu-

værende Skolevæsen, som den høitærede Minister tilstræber, men en Udvidelse, en fortsat Arbeiden ud og navnlig fra den høitærede Ministers Standpunkt en fortsat Arbeiden frem til det nuværende Skolevæsens Lær og Udvipling. Det er altsaa det Bestaaende, som den høitærede Minister i Al, hvad han anser for at være godt, vil bevare, medens han vil erstatte det, som han anser for at være mindre godt, med nyere Bestemmelser. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds har allerede i 1870 ladet trykke dels en Artikel i et Tidsskrift og dels en særskilt lille Piece, som bærer Navn af „Forflag til Folkeskolens Reform“. Denne lille Piece har jeg personlig, ligeledes i Trykken, taget fat paa og forsøgt at udmønte, nærmere at forklare og præcisere. Vil man efterse disse Piecer, vil man faae en fyldigere Forstaaelse af, hvad jeg tænker paa, end jeg her er i Stand til at give den, end det endogsaa kunde være mig tilladt at tilstræbe lige overfor Thinget; men det vil som Hovedresultat deraf fremgaa, at det, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds og jeg have givet vor Tilstemning, ikke er en Bevarelse af det Bestaaende i den Forstand, ikke en Udvipling af det Bestaaende, en nærmere Udvidelse af det Bestaaende og en Bestyrkelse deraf, men en virkelig Omdannelse deraf, altsaa noget væsentlig Andet end det Bestaaende. Det er ganske vist ikke noget Pludseligt, ikke en Revolution, der tilsigtes, men en gradvis langsom Overgang fra Lvang til Frihed, fra Bestyrelse ovenfra til, om man vil, Bestyrelse nedenfra, fra det officielle til det private Initiativ. Det er det, der tilstræbes, og det er, hvis jeg ikke har misforstaaet det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds, det, han endnu bestandig tilstræber, og jeg frygter derfor for, at, naar vi komme til for Alvor at forhandle de Bestemmelser, der skulde vedtages, vil den skønne Enighed og den milde Foraarsklufning pludselig forsvinde. Smidlertid, kunde, som sagt, Noget deraf holdes fast, saa man paa visse Punkter kunne komme til gjensidig tilfredsstillende nyere Bestemmelser, skulde det være mig særdeles hjært. — Jeg vil, før end jeg forlader dette Thema, dog bemærke, at den af mig omtalte Piece, der er skreven af mig, er rettet mod et Skridt af den daværende Kirkeminister, og at dette naturligvis har haft Indflydelse paa dens Form, en Form, som jeg ingenlunde under de nuværende Forhold vilde have givet den. Hvis ærede Medlemmer skulde gjøre sig den Uleilighed at efterse den, vil jeg bede dem holde sig til Indholdet og ikke til Formen. — Nu er der udtalt af det ærede Medlem for Beile Amts 2den Valgkreds, at det af Ministeren her forelagte Lovforslag kunde være brugeligt som Grundlag for videre Forhandling. Jeg kan ikke tilbageholde ogsaa fra mit Stæde at yde den høitærede